

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций

УТВЕРЖДАЮ

Проректор по образовательной деятельности КФУ

Проф. Таюрский Д.А.

_____ 20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарские календари: становление и развитие Б1.В.ДВ.5

Направление подготовки: 42.03.02 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: заочное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Зайни Р.Л.

Рецензент(ы):

Фаттахов И.Ф.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гарифуллин В. З.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 941849316

Казань
2016

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Зайни Р.Л. Кафедра татарской журналистики Высшая школа журналистики и медиакоммуникаций, zaini@yandex.ru

1. Цели освоения дисциплины

Показать значение истоков татарской журналистики в культурном наследии прошлого, достижения в системе национального просвещения и в социально-политической, культурной жизни страны; познакомить студентов с деятельностью и литературным мастерством выдающихся авторов календарей, раскрывая закономерности развития татарской печати, освещая направление и содержание календарных изданий XX века, историю их развития как первенцов национальных СМИ.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ДВ.5 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 42.03.02 Журналистика и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 4 курсе, 7, 8 семестры.

Включена в раздел "Б3. В.10 Цикл профессиональных дисциплин" и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на четвертом курсе (8 семестр).

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-3 (общекультурные компетенции)	способностью использовать знания в области общегуманитарных социальных наук (социология, психология, культурология и других) в контексте своей социальной и профессиональной деятельности
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ОК-7 (общекультурные компетенции)	способностью работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия
ОК-7 (общекультурные компетенции)	способностью работать в коллективе, толерантно воспринимая социальные, этнические, конфессиональные и культурные различия
ОК-8 (общекультурные компетенции)	способностью к самоорганизации и самообразованию
ОК-8 (общекультурные компетенции)	знание основ организации научного исследования в сфере журналистики способностью к самоорганизации и самообразованию
ОПК-1 (профессиональные компетенции)	способностью осуществлять общественную миссию журналистики, эффективно реализовывать функции СМИ, понимать смысл свободы и социальной ответственности журналистики и журналиста и следовать этому в профессиональной деятельности

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОПК-10 (профессиональные компетенции)	способностью учитывать в профессиональной деятельности психологические и социально-психологические составляющие функционирования СМИ, особенности работы журналиста в данном аспекте
ОПК-10 (профессиональные компетенции)	способностью учитывать в профессиональной деятельности психологические и социально-психологические составляющие функционирования СМИ, особенности работы журналиста в данном аспекте
ОПК-12 (профессиональные компетенции)	способностью понимать сущность журналистской деятельности как многоаспектной, включающей подготовку собственных публикаций и работу с другими участниками медиапроизводства; индивидуальную и коллективную деятельность; текстовую и внетекстовую работу (проектную, продюсерскую, организаторскую), следовать базовым профессиональным стандартам журналистской работы
ОПК-13 (профессиональные компетенции)	способностью следовать принципам работы журналиста с источниками информации, знать методы ее сбора, селекции, проверки и анализа, возможности электронных баз данных и методы работы с ними
ОПК-15 (профессиональные компетенции)	способностью ориентироваться в наиболее распространенных форматах печатных изданий, теле-, радиопрограмм, интернет-СМИ, современной жанровой и стилевой специфике различного рода медиатекстов, углубленно знать особенности новостной журналистики и представлять специфику других направлений (аналитическая, исследовательская, художественно-публицистическая журналистика)
ОПК-2 (профессиональные компетенции)	способностью ориентироваться в мировых тенденциях развития медиаотрасли, знать базовые принципы формирования медиасистем, специфику различных видов СМИ, особенности национальных медиамodelей и реалии функционирования российских СМИ, быть осведомленным в области важнейших инновационных практик в сфере массмедиа
ОПК-3 (профессиональные компетенции)	способностью понимать сущность журналистской профессии как социальной, информационной, творческой, знать ее базовые характеристики, смысл социальных ролей журналиста, качеств личности, необходимых для ответственного выполнения профессиональных функций и
ОПК-9 (профессиональные компетенции)	способностью базироваться на современном представлении о роли аудитории в потреблении и производстве массовой информации, знать методы изучения аудитории, понимать социальный смысл общественного участия в функционировании СМИ, природу и роль общественного мнения, знать основные методы его изучения, использовать эффективные формы взаимодействия с ним

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

Историю татарских календарей, факторы, определяющие их развитие в разные периоды; ориентироваться в том, как складывались различные виды и типы татарских календарей; творчество выдающихся авторов-составителей; представлять особенности становления и развития татарских календарей как первенцев татарской печати; понимать значение и роль истории татарских календарей в системе татарской журналистики

2. должен уметь:

Ориентироваться в вопросах тематического и жанрового богатства татарской календарной литературы

3. должен владеть:

Навыками анализа современных календарей; при подготовке материалов стремиться соответствовать лучшим образцам татарской журналистики.

Применять полученные знания на практике.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины отсутствует в 7 семестре; экзамен в 8 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.	7	1	0	2	0	
2.	Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.	7	2	0	2	0	
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	7	3-6	0	2	0	коллоквиум контрольная работа
4.	Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.	8	7	0	2	0	

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	8	8-9	0	2	0	устный опрос
6.	Тема 6. Совет чоры календарьлары.	8	10-12	0	2	0	письменное домашнее задание
	Тема . Итоговая форма контроля	8		0	0	0	экзамен
	Итого			0	12	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Татар матбугаты барлыкка килсән өчен хезмәт иткән тарихи, иҗтимагый, сәяси, мәдәни, икътисади сәбәпләр. XIX гасырда Россиядә цензура торышы. Татар телендә китаплар чыгару. Патша хакимиятенә китап һәм матбугат бастыру эшенә каршы килүе сәбәпләре. Казан университеты галимнәре И.И.Запольский, М.Г.Никольскийның, зыялылар К.Насыри, П.Пашино, В.Курочкин, Г.Ильяси, Ш.Әхмәров, Ә.Максуди, К.Мотыйгий, О.С.Лебедева һ.б. татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге. Газеталарны алыштырырлык чара - календарьлар чыгаруга керешү. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын. Төрле халыкларда календарь тарихы. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлеге.

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Рәхмәтулла Әмирханов һәм татарларда яңа басма төре - "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлеге. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлеге. Каюм Насыриның мәгърифәтчелек эшчәнлеге. 1871 нче ел өчен басылып чыккан календарьларының яңалыгы һәм төп үзенчәлеге. К.Насыриның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты эсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. Шиһабетдин Рәхмәтуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьларының белешмә характерында булуы. Татар телендә беренче стена календарьларының авторы Фатих Халидинең мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. Татар матбугатында беренче тапкыр буларак, кулинария темасын күтәрү. Әхмәтнади Максудиниң мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Ул төзеп бастырган календарьларда башка телдәге басмалардан күчәрәп алып бастырылган мәгълүматлар.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

практическое занятие (2 часа(ов)):

XX гасыр башында барлыкка килгән яңа төр басма календарьларга хас төп үзенчәлекләр. Шәрәфетдин Шаһидуллинның мәғрифәтчелек эшчәнлеге. Элеге шәхеснең татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеге. "Заман" календарьларының эчтәлеге. Аларда фотоиллюстрацияләр куллану. Календарьда татар тормышын, татарлардан атаклы кешеләр тормышын яктырту. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре. Календарьның эчтәлеге. Анда яңа полиграфия мөмкинлекләрен файдалана башлау. Бертуган Кәримовлар, "Сәбах" кәтепханәсе, "Милләт" кәтепханәсе, "Кәримов, Хөсәенов һәм К" иптәшлеге тарафыннан чыгарылган календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Горрәлек, календарь, төкәвим, альманах - календарь атамалары. Календарь басмага характеристика. Календарь һәм газета-журнал кебек басма масса күләм мәғлүмат чаралары арасындагы аерма һәм охшашлыklar. Календарьларны типларга бүлү. Ел исәбе буенча - ай һәм кояш календарьлары, вакыт буенча - "мәңгелек", еллык һәм сезонлы, куллану өлкәсе буенча - дини һәм дөньяви, мәғлүматының эчтәлеге буенча - универсаль һәм махсус, максати юнәлеше буенча - фәнни, уку-өйрәтү, популяр, гамәли, реклама календарьлары, конструкцияләре буенча өстәл һәм дивари төрләргә бүленүе. 1841-1917 еллар аралыгында чыккан татар календарьларының ел исәбе буенча берьюлы ай һәм кояш календарьлары булуы. К.Насыри. Ш.Рәхмәтуллин, Ш.Шаһидуллин, М.Кадермәтинен еллык басмалары, М.Ш.Салихов тарафыннан төзелгән 12 еллык календарь, Ф.Халидинең 25 еллык басмасы. Универсаль эчтәлектәге календарьлар (К.Насыри, Ш.Рәхмәтуллин басмалары). Махсуслашкан эчтәлектәге календарьлар (Ш.Шаһидуллин, К.Бәширов, М.Кадермәти басмалары).

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы.

Жанрлар системасы.

практическое занятие (2 часа(ов)):

1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы. Календарьлар ярдәмендә фәнни белемнәр тарату. Аларда урын алган тарих, география, астрономия, астрологиягә кагылышлы материаллар. Тарихи мәғлүматлар урнаштыру. К.Насыриниң "Хәтердә тотарга тиешле бәгъзе вакыйгалар", "Русиянең башланганлыгы", Ш.Рәхмәтуллинның "Россия императорының нәсел вә әүләдлары", "Заман" календарында "Русия патшасының нәселе" хронологияләре. Ш.Рәхмәтуллинның "Казан шәһәрәндәге вә аның кысаларындагы мәчетләр" күзәтүе, "Заман"да ел саен атаклы кешеләр турында басылып килгән мәғлүматларның эчтәлеге. К.Насыри, К.Бәширов, Ф.С.Әль-Сатмыш, "Мөхәммедия" мәдрәсәсе басмаларында дөньядагы халык саны, диннәр турында статистик мәғлүматлар. К.Бәширов календарындагы "Жир йөзәндәге зуррак мәмләкәтләрнең жәғрәфияви статистикасы" фәнни-популяр мәкаләсе. "Мәшвәрәт" календарында "Сәйярәләр хакында мөхтәсар мәғлүмат" мәкаләсе. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы. К.Насыри, К.Бәширов, Ш.Шаһидуллин басмаларында хәбәри жанрлар. Жәмгыятьтәге вакыйгаларга карата фикер белдерү максатында аналитик язмаларга мөрәжәгать итү. Тәмәке тарту, исерткеч эчүгә каршы юнәлдерелгән фәнни-популяр мәкаләләр. Халыкның милли үзаңын күтәрү максатыннан язылган мөхбирнамәләр. Материалларда ижтимагый, сәяси, әдәби, педагогик темалар. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы. Татар галимнәре тарафыннан халык авыз ижаты әсәрләрен жыю эшчәнлеге. Календарь авторларының да бу эшкә үз өлешләрен кертүе. К.Насыри һәм Ф.Халиди календарьларындагы сынамышлар, К.Насыри, Ш.Рәхмәтуллин, "Шәрыкъ", "Заман" басмаларындагы мөкальләр һәм әйтемнәр, К.Насыри басмасындагы бәет һәм риваятьләр. Бертуган Кәримовлар, "Сәбах", "Милләт" кәтепханәләре, "Мөхәммедия" мәдрәсәсе, Ф.Халиди басмаларында мөзәкләр.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Беренче совет календарлары. Аларда традицион эчтөлөкнең яңа чор идеологиясе белән бәйлелектә бирелүе. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясе һәм алардагы төп темалар. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларында идеологик тәрбия. Сугыш һөнәренә һәм саклану чараларына өйрәтү. Туган илгә мөһәббәт, дошманга нәфрәт тәрбияләүдә халык авыз ижаты әсәрләренә һәм милли чараларга мөрәҗғәгать итү. Календарьларда әдәби әсәрләр куллануның әһәмияте. Сугыштан соңгы календарьларда тема төрлелеге.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
3.	Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.	7	3-6	подготовка к коллоквиуму	20	коллоквиум
				подготовка к контрольной работе	20	контрольная работа
5.	Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы. Жанрлар системасы.	8	8-9	подготовка к устному опросу	20	устный опрос
6.	Тема 6. Совет чоры календарьлары.	8	10-12	подготовка домашнего задания	27	домашнее задание
	Итого				87	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Предусмотрено использование в учебном процессе активных и интерактивных форм проведения занятий, таких как разбор конкретных ситуаций, встречи с представителями СМИ.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Кереш дәрес. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.

Тема 2. Беренче өстәл һәм стена календарьлары.

Тема 3. XX гасыр башында чыккан татарча календарьлар.

коллоквиум , примерные вопросы:

Подготовиться к обсуждению следующих вопросов: 1. Каюм Насыринең мөҗрифтәчлек эшчәнлеге. 2. К.Насыринең 1871-1898 нче елларда тәзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз ижаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше. 3. Ш.Рәхмәтуллинның мөҗрифтәчлек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьлары. 4. Фатих Халидинең мөҗрифтәчлек эшчәнлеге.

Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр. 5. Әхмәтәди Максудинең мөҗрифтәчлек эшчәнлеге. Календарьның төп эчтөлөгә. 6. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтөлөгә.

контрольная работа , примерные вопросы:

Ответить на следующие вопросы: 1. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары. 2. Татар мәгърифәтчеләренең татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге. 3. Календарьлар чыгаруга керешүнең үзенчәлекләре һәм әһәмияте. 4. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын. 5. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлегә. 6. Р.Әмирханов һәм "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлегә.

Тема 4. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

Тема 5. 1841-1917 елларда чыккан календарьлардагы материалларның тематикасы.

Жанрлар системасы.

устный опрос , примерные вопросы:

Подготовить ответы к вопросам: 1. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларның төп үзенчәлекләре. 2. Шәрәфетдин Шанидуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеге. 3. "Заман" календарьларының эчтәлегә. 4. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре. 5. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика. 5. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше. 6. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

Тема 6. Совет чоры календарьлары.

домашнее задание , примерные вопросы:

Проанализировать два выпуска любого настенного календаря с 1951 по 1991 гг. При анализе обращать внимание на следующие моменты: Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы, аналитик язмаларга мөрәҗҗәгать итү, фотосурәтләр басылу, фотохәбәр, фоторепортаж жанры, авторларының халык авыз иҗаты әсәрләрен җыюга керткән өлеше.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

ВОПРОСЫ К ЭКЗАМЕНУ

1. Татар календарьлары барлыкка килүнең алшартлары.
2. Татар мәгърифәтчеләренең татарча матбугат булдыру өлкәсендәге эшчәнлеге.
3. Календарьлар чыгаруга керешүнең үзенчәлекләре һәм әһәмияте.
4. Дөнья тарихында календарьлар тоткан урын.
5. Россиядә XIX-XX гасырларда рус телендәге басма календарьларның эчтәлегә.
6. Р.Әмирханов һәм "Горрәлек" календаре. Аның күләме һәм эчтәлегә.
7. Татарларда 1841-1871 нче еллар аралыгында чыккан даими булмаган календарьларның эчтәлегә.
8. Каюм Насыйринның мәгърифәтчелек эшчәнлеге.
9. К.Насыйринның 1871-1898 нче елларда төзеп бастырган календарьларының фәнни белемнәр таратуга һәм татар халык авыз иҗаты әсәрләрен популярлаштыруга керткән өлеше.
10. Ш.Рәхмәтуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге. 1891-1901 нче еллар аралыгында чыгарга өстәл календарьлары.
11. Фатих Халидинең мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларында үгет-нәсихәт бирүче хикәятләр.
12. Әхмәтһади Максудинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге. Календарьларының төп эчтәлегә.
13. XX гасыр башында чыккан татарча календарьларның төп үзенчәлекләре.
14. Шәрәфетдин Шанидуллинның мәгърифәтчелек эшчәнлеге, татар рекламасын популярлаштыру юлында алып барган эшчәнлеге.
15. "Заман" календарьларының эчтәлегә.
16. Минһажетдин Кадермәти һәм аның "Мәшвәрәт" календаре.
17. XX гасыр башы календарьларына тематик һәм жанр ягыннан характеристика.
18. С.И.Строганов календарьларының рекламаны үстерүгә керткән өлеше.
19. 1841-1917 елларда чыккан календарьларның типологиясе.

20. Календарьларда хәбәри жанрларның кулланылышы.
21. Календарьларда аналитик язмаларга мөрәжәгать итү.
22. Календарьларда фотосурәтләр басылу. Фотохәбәр, фоторепортаж жанры барлыкка килү процессы.
23. Календарь авторларының халык авыз ижаты әсәрләрен жыюга кертән өлеше.
24. Беренче совет календарлары.
25. Бөек Ватан сугышына кадәр чыккан календарьларның типологиясе һәм алардагы төп темалар.
26. Бөек Ватан сугышы чоры календарьларының төп темалары.
27. Бүгенге чорда чыгучы календарьларга материал туплау үзенчәлекләре.
28. Газета һәм журнал редакцияләре каршында чыга башлаган календарьлар.

7.1. Основная литература:

- Есин, Б. И. История русской журналистики (1703 - 1917) [Электронный ресурс] учебно-метод. комплект / Б. И. Есин. - 4-е изд., стер. - М.: Флинта, 2012. - 464 с. - URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=496290>
- История русской культуры IX - начала XXI века: Учебное пособие / Л.В. Кошман, Е.К. Сысоева и др.; Под ред. Л.В. Кошман. - 5-е изд., доп. и перераб. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014 - 432 с. - URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=360222>
- Стровский, Д. Л. Отечественная журналистика новейшего периода [Электронный ресурс]: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 'Журналистика' / Д. Л. Стровский. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 359 с. - URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=377072>

7.2. Дополнительная литература:

- Кузнецов, И. В. История отечественной журналистики (1917-2000) [Электронный ресурс] : учеб. пособие / И. В. Кузнецов. - 4-е изд., стер. - М.: Флинта, 2012. - 640 с. - URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=490268>
- Новая Российская энциклопедия: Т.13(1): Пермь - Португальские/Под ред. Некипелова А.Д., Данилова-Данильян В.И. - М.: Энциклопедия, НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 480 с. URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=432539>
- Приемы и методы 'нового журнализма' : учебно-методическое пособие для бакалавров журналистики / Казан. федер. ун-т ; [авт.-сост. Д. В. Туманов] .? Казань : [Казанский университет], 2014 .? 47 с.
- Прутцков, Г.В. Введение в мировую журналистику : учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению 030600 'Журналистика' и специальности 030601 'Журналистика' : учебно-методический комплект. От Античности до конца XVIII века / Г. В. Прутцков ; под ред. д.филол.н., проф. Я. Н. Засурского .? 2-е изд., испр. и доп. ? Москва : Аспект Пресс, 2012 .? 431 с.
- Скворцова, Е. М. История Отечества [Электронный ресурс] : учебник для студентов вузов / Е. М. Скворцова, А. Н. Маркова. - 2-е изд., стереотип. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. - 845 с. - URL: <http://znanium.com/bookread2.php?book=391382>

7.3. Интернет-ресурсы:

- Вагапова Ф. Художественное многообразие татарских календарей (С древнейших времен до 1917 г.) - http://ioann.tol.ru/magazine/go/anonymous/main/?path=mg:/numbers/2008_2/10/02/
- Зайни Р.Л. К ВОПРОСУ О КАЛЕНДАРЕ КАК ТИПЕ ПЕРИОДИЧЕСКОГО ИЗДАНИЯ (НА ПРИМЕРЕ КАЛЕНДАРЕЙ НА ТАТАРСКОМ ЯЗЫКЕ) - <http://elibrary.ru/item.asp?id=13004012>
- Зайни Р.Л. РОЛЬ ТАТАРСКИХ КАЛЕНДАРЕЙ ВОЕННЫХ ЛЕТ В ФОРМИРОВАНИИ ПАТРИОТИЗМА - <http://elibrary.ru/item.asp?id=13004053>

Зайни Р.Л. Самоопределиться татарам помогли календари -

<http://mediart.ru/blog/dissertatsii/401-1-samoopredelitsya-tataram-pomogli-kalendari.html>

Зайни Р.Л. ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ЖАНРОВ РЕКОМЕНДАЦИИ И МИНИ-СОВЕТА В ТАТАРСКИХ КАЛЕНДАРЯХ - http://www.gramota.net/articles/issn_1997-2911_2012_5_19.pdf

Календарь. Википедия - <http://ru.wikipedia.org/wiki/%CA%E0%EB%E5%ED%E4%E0%F0%FC>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарские календари: становление и развитие" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "КнигаФонд", доступ к которой предоставлен студентам. Электронно-библиотечная система "КнигаФонд" реализует легальное хранение, распространение и защиту цифрового контента учебно-методической литературы для вузов с условием обязательного соблюдения авторских и смежных прав. КнигаФонд обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям новых ФГОС ВПО.

Выход в интернет

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 42.03.02 "Журналистика" и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Зайни Р.Л. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Фаттахов И.Ф. _____

"__" _____ 201__ г.